

Нечитайло И.С.

Харьковский гуманитарный университет «Народная украинская академия»

КОГНИТИВНЫЙ РЕСУРС КАК ЛАТЕНТНЫЙ «МЕДИАТОР» ВОСПРОИЗВОДСТВА И ЗАКРЕПЛЕНИЯ СОЦИАЛЬНОГО НЕРАВЕНСТВА

Аннотация

Приведены результаты социологического исследования когнитивного ресурса (в частности, составляющих его когнитивных кодов) как посредника в процессе воспроизводства и закрепления социального неравенства посредством образования. Выявлены факторы формирования простых и сложных кодов, связанные с социальным происхождением, а также спецификой первичного педагогического труда, осуществляемого агентами первичной социализации – родителями и др. Обозначены факторы развития кодов, связанные со спецификой вторичного педагогического труда, осуществляемого агентами вторичной социализации – учителями и др.

Ключевые слова: когнитивный ресурс, когнитивный код, языковой код, неравенство, образование, педагог.

Nechitaylo I.S.

Kharkiv University of Humanitarians «Peoples Ukrainian Academy»

COGNITIVE RESOURCE AS A LATENT «MEDIATOR» REPRODUCTION AND ROOTING OF SOCIAL INEQUALITY

Summary

The results of the sociological research of study of cognitive resource (consisting of the codes) as a mediator of reproduction and strengthening of social inequality through education. The factors of formation of simple and complex codes related to the social origin, as well as the specifics of the primary pedagogical work carried out by agents of primary socialization (parents and others) are revealed. The factors of development of codes related to the specific secondary pedagogical work carried out by agents of the secondary pedagogical work (teachers, and others) are identifies.

Keywords: cognitive resources, cognitive code, language code, inequality, education, and teacher.

УДК 314.151.3-054.73

ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНІ ОСОБИ В УКРАЇНІ ЯК ПРОБЛЕМА СЬОГОДЕННЯ

Тищенко Н.І., Піроцький Б.Ю.

Чернігівський національний технологічний університет

Проведено дослідження проблематики внутрішньо переміщених осіб. Визначено відмінності між поняттями «біженці» і «внутрішньо переміщені особи». Охарактеризовано шляхи вирішення проблем вимушених переселенців.

Ключові слова: проблеми, внутрішньо переміщені особи, біженець, вимушені переселенці, внутрішні біженці.

Постановка проблеми. Актуальність проблеми «українських біженців» постала цієї весни внаслідок російської агресії в Криму та подій на Сході України. Українці змушені були покинути свої домівки, щоб уникнути збройних конфліктів і насильства.

Частина біженців звернулася за притулком до країн Євросоюзу, США, Канади та інших країн, але більшість утікачів стали внутрішніми переселенцями.

Виклад основного матеріалу дослідження. Терміни «біженці» і «внутрішньо переміщені особи» не є тотожними, хоча мають певні спільні риси. Згідно ст. 1 ЗУ «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» від 08.07.2011 (далі – Закон), біженець – особа, яка не є громадянином України і внаслідок обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї громадянської належності та не може користуватися захистом цієї країни або не бажає

користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань, або, не маючи громадянства (підданства) і перебуваючи за межами країни свого попереднього постійного проживання, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок зазначених побоювань.

Законом визначено також такі терміни як: додатковий захист, особи, які потребують тимчасового захисту, статус біженця, пункт тимчасового розміщення біженців, тимчасовий захист тощо.

Розділ II Закону визначає порядок визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, втрату, позбавлення статусу біженця та додаткового захисту.

Але цей Закон регулює питання соціального захисту осіб, які не є громадянами України, і він не може врегулювати сучасний стан масового переселення населення в межах України. Згідно міжнародного права вони не є біженцями, вони визначаються як внутрішньо переміщені особи, і це принципово відрізняє їх від біженців.

За даними ООН станом на середину вересня 2014 року зареєстровано 250 тисяч вимушених пе-

реселенців всередині країни і близько 200 тисяч біженців. ООН визнає, що реальне число переселенців і біженців безперечно вище за ці дані.

«Внутрішньо переміщені особи», «внутрішні біженці», «внутрішні переселенці», «вимушені переселенці» – це особи, які покинули свої помешкання внаслідок подій, які відбуваються на території Криму і Сходу України.

Внутрішньо переміщені особи – це люди або групи людей, які були змушені залишити свої домівки або місця проживання для того, щоб уникнути наслідків озброєного конфлікту, ситуацій насильства, порушень прав людини або стихійних лих, чи техногенних катастроф, і які не перетнули визначений на міжнародному рівні державний кордон країни.

Біженці і внутрішньо переміщені особи змушені залишати свої місця проживання з однакових причин. Але біженці – це особи, які перетинають кордон, а внутрішньо переміщені особи залишаються на території своєї держави.

Така категорія осіб в Україні за часів незалежності була зафіксована вперше.

За даними УВКБ ООН у першому півріччі цього року українці подали 4097 заявок на отримання притулку. Найбільшу кількість заяв подано до Польщі, США, Італії, Німеччини, Швеції.

Стосовно внутрішньо переміщених осіб єдиного реєстру немає, а з урахуванням людей, які перечікують у родичів або орендують помешкання самостійно не звертаючись за допомогою до держструктур, реальну їх цифру визначити дуже складно.

Серед відселених осіб значну кількість займають соціально вразливі категорії населення, такі як: діти, інваліди та особи похилого віку. Масштаб ситуації вимагає координації зусиль для вирішення їх проблем.

Перед внутрішніми біженцями постає ціла низка проблем і організаційних складнощів, а саме:

- забезпечення їжею і житлом;
- виплата пенсій і соціальних виплат;
- доступ до соціальних послуг;
- забезпечення місцями в дитячих садках і школах;
- вступ і продовження навчання у ВНЗ;
- надання медичної допомоги особам, що потребують спеціалізованої чи висококваліфікованої медичної допомоги;
- пошук роботи і працевлаштування;
- відновлення документів;
- та інші.

Проблеми переселенців мають не лише кількісний а й часовий вимір. При вирішенні будь-якого з вищезазначених питань людей чекають проблеми і перешкоди через відсутність відповідної законодавчої бази для забезпечення реалізації прав внутрішньо переміщених осіб.

Новизна цієї проблеми показала, що державні органи виявилися зовсім не готові навіть до вирішення базових питань, таких як тимчасовий притулок для внутрішньо переміщених осіб, а значна частина виділеного житла не пристосована до проживання в зимовий період.

Затримки з виплатами пенсій і соціальних виплат викликані складнощами в оформленні документів, а також відносинами між банками і казначейством, яке перераховує гроші на рахунки. Мають місце проблеми із влаштуванням дітей переселенців до дитячих садків через черги.

Питання працевлаштування переселенців є досить актуальним, оскільки на практиці Державна служба зайнятості майже не пропонує цікавих варіантів для кваліфікованих претендентів.

Під постійною загрозою щодо забезпечення медичними препаратами знаходяться хворі на цукровий діабет і онкохворі.

Студенти, які навчались у ВНЗ в Донецькій, Луганській областях і на окупованій території Криму теж буде складніше продовжити навчання у ВНЗ в інших містах України.

Спільною проблемою є відсутність документів у переселенців, що перешкоджає отримати роботу за спеціальністю, поновитися на навчанні, отримати необхідну медичну допомогу, орендувати житло, знайти місце в дитячому садку.

Крім відсутності законодавства, вирішенню проблем заважає відсутність координації між різними установами, які відповідають за розв'язання названих вище проблем.

Висновки. Ситуація, яка склалася в країні вимагає негайного її вирішення. Забезпечити вирішення можливо шляхом прийняття закону про внутрішньо переміщених осіб, координації зусиль між державними установами і організаціями, а також за підтримки громадських організацій і волонтерів, співпраці з міжнародними організаціями. Розробити адекватні інструменти державного управління допоможе міжнародний досвід і схвалені у 1998 році ООН Керівні принципи з питань переміщення осіб всередині країни. Керівні принципи не є обов'язковим правовим документом. В них дано визначення терміну «внутрішньо переміщені особи» (подано раніше).

Керівні принципи передбачають захист від недобровільного переміщення, допомогу при переміщенні, гарантії безпечного повернення, переселення та реінтеграції, захисту від дискримінації, пов'язаної з їх становищем, забезпеченню прав і свобод відповідно до міжнародного і національного законодавства.

Національна влада зобов'язана і відповідальна за надання захисту і гуманітарної допомоги внутрішньо переміщеним особам. Внутрішньо переміщені особи мають бути захищені від насильства, тортур, голоду, від ведення війни, від використання людей як захисного щита, недобровільного вербування до збройних формувань та від загроз подібних дій.

Внутрішньо переміщені особи мають право просити і отримувати необхідну допомогу. У першу чергу задовольняються потреби незахищених категорій (діти, інваліди, люди похилого віку). Влада повинна сприяти єдності сімей, пошуком зниклих родичів тощо.

Внутрішньо переміщені особи мають право на достатній рівень життя (доступ до продуктів харчування, тимчасового житла, необхідного одягу, базових медичних послуг, психологічної та соціальної допомоги, доступ до освіти).

Внутрішньо переміщеним особам гарантується свобода пересування на території своєї країни і виїзду за її межі в пошуку притулку.

Влада зобов'язана видавати внутрішньо переміщеним особам всі документи, необхідні для реалізації їх прав, спростити заміну втрачених документів. Влада повинна сприяти поверненню їх майна, а якщо це неможливо – надавати відповідну компенсацію.

Внутрішньо переміщені особи мають приймати участь у плануванні та організації їх повернення чи переселення.

Держава повністю відповідальна за створення умов за яких права вимушених переселенців будуть захищені нарівні з правами всіх громадян але з урахуванням особливих потреб, що виникли в результаті раптового переїзду.

Список літератури:

1. Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» від 08.07.2011 (зі змінами), [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>.
2. Керівні принципи ООН з питань переміщених осіб в середині країни від 22.07.1998. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/internal_displacement_principles.shtml

Тищенко Н.И., Пироцкий Б.Ю.

Черниговский национальный технологический университет

ВНУТРЕННЕ ПЕРЕМЕЩЕННЫЕ ЛИЦА В УКРАИНЕ КАК ПРОБЛЕМА СОВРЕМЕННОСТИ

Аннотация

Проведено исследование проблематики внутренне перемещенных лиц. Определены различия между понятиями «беженцы» и «внутренне перемещенные лица». Охарактеризованы пути решения проблем вынужденных переселенцев.

Ключевые слова: проблемы, внутренне перемещенные лица, беженец, вынужденные переселенцы, внутренне беженцы.

Tishchenko N.I., Pirotzkyi B.Y.

Chernihiv National Technological University

INTERNALLY DISPLACED PERSONS IN UKRAINE AS A PROBLEM OF MODERNITY

Summary

A study of the problems of internally displaced persons. Identified differences between the concepts of «refugees» and «internally displaced persons». Characterized the solutions to the problems of internally displaced persons.

Keywords: problems, internally displaced persons, refugees, IDPs, internal refugees.